

УДК 37:780.64

ПРИНЦИПИ І ПІДХОДИ РОЗВИТКУ ФАХОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВИКОНАВЦЯ-ДУХОВИКА

Михайло Закопець, аспірант, Рівненський державний гуманітарний університет.

ORCID: 0000-0002-8368-6495

E-mail: palazhenkonata@gmail.com

У статті представлено й охарактеризовано найважливіші підходи розвитку фахової компетентності виконавців-духовиків, а саме: особистісно орієнтований, компетентнісний, креативний, антропологічний, історичний, культурологічний, синергетичний, цілісний (холізм), аксіологічний, акмеологічний.

Фахова підготовка виконавців-духовиків у закладах вищої освіти буде ефективною і цілеспрямованою за умов дотримання загальнодидактичних та спеціальних принципів (принцип інтеграції; принцип активізації креативно-діяльної сфери; принцип гуманістичного спрямування).

Ключові слова: *підходи; принципи; виконавці-духовики; фахова компетентність; заклади вищої освіти; виконавська діяльність; інтеграція; мистецька освітня галузь.*

PRINCIPLES AND APPROACHES TO THE DEVELOPMENT OF PROFESSIONAL COMPETENCE OF THE FUTURE WIND INSTRUMENT PERFORMER

Mykhailo Zakopets, Postgraduate Student, Rivne State University of Humanities.

ORCID: 0000-0002-8368-6495

E-mail: palazhenkonata@gmail.com

The article presents and characterizes the most important approaches to the development of professional competence of wind performers, namely personality-oriented, competence, creative, anthropological, historical, cultural, synergetic, holistic (holism), axiological, and acmeological.

Each of the approaches does not exist in isolation from each other; the opportunities for the formation of professional skills necessary for implementation in future music and performance activities are built in the process of close cooperation.

The personality-oriented approach is the core of education in higher education institutions, because it is based on the student's personality, which is the highest value of the pedagogical process as a whole.

According to the anthropological approach, human is the main subject and object of the educational process, in the first place the awareness of human value, freedom, and the right to creative and personal self-development. The axiological approach has become a promising area in the understanding of values. The highest value of it is the personality of the student. The acmeological approach can be considered as one of the bases for personal development and growth of the future wind instrument performer to the level of a professional.

Professional training of wind performers will certainly be effective and purposeful under the conditions of general didactic (scientific; continuity; systematicity and consistency; accessibility and clarity; connection of theory with practice; interdisciplinary links; combination of different forms and methods of teaching; clarity) and special principles.

The peculiarity of the acquisition of performing competence by wind musicians in higher education

institutions can be considered the separation of the following special principles that help to reveal the approaches and means of forming professional skills: the principle of integration; the principle of activating the creative activity sphere; the principle of humanistic orientation.

Keywords: approaches; principles; wind instruments performers; professional competence; higher education institutions; executive activity; integration; art education branch.

Постійний вплив суспільно-культурних та економічних реалій на духовне життя суспільства призводить до зміни методології педагогіки вищої школи, яка повинна швидко реагувати і відповідати вимогам та запитам ринку праці. Мистецька галузь освіти як окрема освітня категорія сформувалася відносно недавно – у ХХ столітті, проте продовжує активно розвиватися на ґрунті загальноєвропейської інтеграції, міжкультурної взаємодії, стандартизації у сфері вищої освіти тощо.

Тому в сучасній педагогіці вищої школи, зокрема під час підготовки фахівців мистецтва – виконавців-духовиків, надзвичайно важливим є виокремлення основних підходів, спрямованих на формування професійної компетентності майбутніх спеціалістів.

Мета статті – виділити та науково обґрунтувати основні сучасні підходи та принципи, які є невід’ємною складовою фахової компетентності виконавців-духовиків.

Відповідно до поставленої мети було визначено такі завдання: виокремити найважливіші принципи та підходи, на яких базується навчання майбутнього фахівця – виконавця-духовика – в закладах вищої освіти; охарактеризувати підходи та принципи, опираючись на науково-методичну базу та практичну спрямованість; простежити вплив сучасних підходів та педагогічних принципів на процес формування музиканта-духовика.

Передусім зауважимо, що існує багато концепцій щодо виокремлення найважливіших підходів і принципів навчання. Одними з перших були ранні концепції розвитку Дж. Локка і Ж.-Ж. Руссо; теорія дозрівання А. Гезела; етологічна теорія в декількох варіантах (К. Лоренц); психолого-педагогічна теорія (М. Монтесорі); організаційна теорія (Г. Вернер); теорія когнітивного розвитку (Ж. Піаже); умовно-рефлекторна теорія (І. Павлов, Б. Скіннер); теорія соціального навчання (А. Бандура); культурно-історична теорія (Л. Виготський); психоаналітична теорія (З. Фройд); теорія підліткового періоду (К. Юнг); теорія розвитку в гуманістичній психології; діяльнісний підхід до розвитку (А. Запорожець, О. Леонтьєв, С. Рубінштейн); теорія поетапного формування розумових дій (П. Гальперін) тощо.

У сучасній науковій сфері багато уваги приділяється виокремленню найефективніших принципів і підходів розвитку фахової компетентності майбутніх спеціалістів мистецької галузі. Зокрема, основні аспекти акмеологічного підходу у формуванні професійної майстерності майбутніх педагогів розглядали Н. Носовець; акмеологічні особливості професійної готовності майбутнього вчителя аналізувала О. Лівшун; професіоналізм педагогічної діяльності вивчали І. Багаєва, Н. Кузьміна, А. Кримська, Н. Кухарев.

Особливості формування фахових компетентностей майбутнього вчителя музики досліджували такі науковці, як О. Горбенко, І. Полубоярина, М. Михаськова, Є. Проворова, Н. Цюлюпа та ін.

Основи аксіологічного спрямування мистецької освіти висвітлювалися у наукових працях О. Олексюк, Г. Падалки. Крім того, О. Ростовський, Г. Падалка вважали принцип гуманізації освіти стрижневим, оскільки сфера мистецького навчання має передбачати реалізацію виховного потенціалу мистецтва.

На основі аналізу філософської, історичної, музикознавчої, методичної літератури було зроблено висновок про необхідність виділення таких підходів, які є ключовими у формуванні та становленні особистості – музиканта – виконавця – духовика, а саме: особистісно орієнтований, компетентнісний, креативний, антропологічний, історичний, культурологічний, синергетичний, цілісний (холізм), аксіологічний, акмеологічний.

Особистісно орієнтований підхід є ядром навчання у закладах вищої освіти, адже в основі перебуває особистість студента, котра є найвищою цінністю всього педагогічного процесу. Водночас особистісно орієнтований підхід – це ціла методологічна система, яка ґрунтується на сукупності взаємопов'язаних понять, ідей, цінностей, що допомагають особистості майбутнього виконавця пізнавати світ, самовдосконалюватися, самореалізовуватися як фахівцю.

Цей підхід однозначно є виявом гуманістичної спрямованості педагогічної освіти, яка покликана розвивати індивідуальні особливості кожного учасника освітнього процесу, формуючи професійні вміння та компетентності. Зауважимо, що світова гуманістична психологія та педагогіка розглядають різні шляхи спрямованості на індивідуальність здобувача освіти, тому висувають два напрями розуміння особистісно орієнтованого навчання – біхевіористичний та гуманістичний. Відмінність між ними базується на тому, що біхевіористи є прихильниками технологічного розв'язання біологічних проблем сутності людини з використанням певної педагогічної технології, виконання якої забезпечить бажаний результат. Гуманісти ж заперечують таку технологізацію, вважаючи особистість студента й викладача оригінальною і непередбачуваною, і діють вони не за чітко встановленими механізмами. Проте гуманістичний напрям повністю не відкидає технології навчання, а біхевіоризм не вимагає вчити лише за чіткою схемою й алгоритмом [8, с. 8].

Найяскравішим представником гуманістичного напрямку, ідеї та погляди якого стали основою особистісно орієнтованого підходу, був американський психолог К. Роджерс. Значну увагу індивідуальним особливостям учнів та студентів приділяли й радянські науковці: П. Гальперін, котрий висунув теорію поступового, поетапного набуття знань); Л. Виготський – автор теорії зони найближчого розвитку дитини; О. Леонтьєв вивчав психологію спілкування між учасниками освітнього процесу.

У 90-х роках ХХ століття багато дослідників у сфері педагогіки й психології продовжили активні пошуки осмислення й обґрунтування особистісно орієнтованого навчання. Зокрема, О. Газман, В. Серіков, А. Хуторський, О. Білоус, Н. Фролова, В. Луценко та інші розглядали різні аспекти функціонування особистісно орієнтованого підходу у педагогічній діяльності.

Сутність *антропологічного підходу* у педагогічній діяльності зводиться до розуміння людини як головного суб'єкта й об'єкта освітнього процесу, усвідомлення цінності людини, її свободи, права на творчий і особистісний саморозвиток.

Педагогічна антропологія привертала увагу багатьох дослідників у галузі педагогіки, філософії та психології: В. Андрущенко, А. Василенко, Б. Бім-Бад, П. Гуревич, Л. Лузіна, В. Сластьонін, І. Зязюн, М. Каган, Т. Троїцька та інші.

Антропологічний підхід має гуманістичне спрямування і допомагає розв'язати проблеми освіти, сконцентрувавшись на саморозвитку особистості, зрозуміти самого себе. Загалом, згідно з антропологізмом, людина розглядається цілісно з усіма елементами її багатогранної структури – фізичні характеристики, душевні

переживання, емоції, ціннісні орієнтири тощо [1].

О. Щербініна наголошує на антропоцентричності музичного мистецтва, тому, на її думку, у сучасному суспільстві надзвичайно важливо розмежовувати окремі напрями підготовки фахівців (педагог, учитель музики, керівник ансамблю / оркестру, виконавець, аматор тощо). Звідси випливають і пошуки нових методик підготовки спеціалістів, які ґрунтуються на формуванні креативної особистості, здатної критично мислити, абстрагуватися і пристосуватися до нових реалій, самостійно вчитися, вдаватися до співтворчості та інтелектуального діалогу. Індивідуалізація освітнього процесу розширює можливості розвитку потенціалу кожного студента під час набуття фахових та особистісно творчих умінь шляхом залучення поліхудожніх та культурологічних надбань попередніх поколінь [9, с. 71]. Орієнтація на українські традиції у музично-педагогічній сфері хоч і є фундаментальною, проте, акумулювавши світовий передовий досвід, сучасна парадигма освітньої галузі прагне поєднати вітчизняні надбання із закордонними експериментальними методиками, щоб виховати конкурентоспроможного високоосвіченого спеціаліста.

В останні роки активізувалися наукові дослідження реалізації *креативного підходу* в системі підготовки фахівців музичної галузі. Так, Н. Гузій, І. Зязюн, В. Сластьонін, С. Сисоєва, Є. Барбіна та інші вивчали проблеми розвитку креативності майбутніх педагогів та соціальні й професійні основи творчості в освітній сфері.

Поняття «креатив» означає процес і продукт творення нового, тож креативно вважають людину, котра мислить нестандартно, може оригінально, по-своєму розв'язувати поставлені завдання, творчо мислити й діяти, створювати щось нове, унікальне [2, с. 25].

Науковці по-різному визначають креативну особистість та вияв процесу творчості майбутніх спеціалістів, зокрема й виконавців-духовиків, котрі використовують творчий потенціал у професійній діяльності досить активно. Отож В. Сластьонін розглядає педагогічну діяльність як творчий процес, а ідентифікатором творчого підходу в роботі викладача, учителя слід вважати його вміння до перетворювальної діяльності, нестандартності у навчанні, здатності поєднувати різні форми і види роботи, наповнюючи їх оригінальністю власного бачення [7, с. 28].

На думку С. Сисоєвої, найяскравіше педагогічна творчість проявляється у взаємодії вчителя й учня, результатом якої є розвиток творчої індивідуальності, креативного зростання обох представників освітньої діяльності [6, с. 165].

Л. Кондрашова дійшла висновку, що креативний підхід у педагогічній сфері – це методологічне, системне утворення, яке спрямовує освітній процес на розвиток нестандартного розв'язання педагогічних завдань та пошуки нового, а також стимулює здобувачів вищої освіти до активізації креативу під час засвоєння й відтворення інформації. Тож креативна спрямованість фахової підготовки виконавців-духовиків у закладах вищої освіти переорієнтовує професійне навчання з предметно-змістового на особистісне і базується на формуванні мисленнєвих задач, орієнтації на ціннісно-вольову сферу, пошуках нестандартних розв'язань творчих, мистецьких завдань, створенні нових проєктів, творів, робіт, подоланні стереотипного мислення тощо [4, с. 103].

На думку Г. Ніколаї, головним підходом у вивченні й розвитку мистецької освіти слід вважати *історичний* (історико-генетичний та проблемно-хронологічний за Г. Ніколаї), який декларує поступовий і закономірний історичний розгляд мистецтва з

урахуванням певних історичних умов. Згідно з цим підходом необхідно досліджувати теперішній, сучасний стан предмета, також простежити особливості його генезису з минулого до сьогодення у зворотному порядку, передбачення майбутнього розвитку певного предмета вивчення [5, с. 7].

У багатьох країнах Європи сьогодні послуговуються принципом історизму (наприклад, у Польщі), щоб виявляти суперечності в музично-педагогічній освіті та шукати їх раціональні рішення в майбутньому, прогнозувати можливі шляхи розв'язання тощо [5, с. 7].

Крім того, дослідниця наголошує на важливості історичного підходу в контексті інтеграційних процесів, адже стандартизація у музично-педагогічній освіті призводить у майбутньому до зміни назв напрямів підготовки, зокрема і в Україні. Тому, як бачимо, цілком закономірно, що вивчення досвіду минулого, етапів розвитку музично-педагогічної сфери європейських країн настановлює на існування першооснови – суспільно-політичних та релігійних умов у минулому (історично склалося так, що українські землі були поділені між різними державами з різними релігійними й політичними настроями), а також культурно-історичних умов (навчання музикантів у монастирях, при дворах, бурсах, братських школах, семінаріях тощо), які беззаперечно вплинули на сучасність і на прогнозування майбутніх змін у мистецькій освіті [5, с. 8].

Слід зауважити, що, на думку деяких науковців (Г. Ніколаї, В. Кохановського), генетичний метод допомагає встановити генезис, основні етапи й тенденції розвитку мистецької освіти в Європі. Тому справедливо можна назвати головні історичні передумови виникнення музично-педагогічної освіти, а саме – педагогічну діяльність музикантів та обов'язкову музичну підготовку вчителів. І лише здійснивши генетичний аналіз зародження й функціонування музичної освіти, можемо науково окреслити подальші перспективи розвитку мистецької сфери через призму інтеграційних процесів сучасності [5, с. 8].

Кінець ХХ століття ознаменувався поверненням до людиноцентричності у багатьох сферах і науках, оскільки спостерігалася загальна криза в освіті в багатьох європейських країнах та відсутність ціннісних орієнтирів й культури особистості. І. Зязюн зазначав, що вийти з такої кризи можна через звернення до перспективного *культурологічного підходу*, який має особистісно орієнтовану складову та спрямований на модернізацію освітянської системи, у центрі якої перебуває людина, здатна реалізовувати свої знання й здібності, бути інтелектуалом та мати стійкі моральні переконання [3, с. 21].

Культурологічний підхід є одним із визначальних у мистецькій педагогіці, оскільки дозволяє розглядати мистецьку освіту завдяки зверненню до ретроспективного дослідження, виявляти інтеркультурні зв'язки в минулому і сучасному, на основі чого прогнозувати майбутнє. У зв'язку з загальною освітянською кризою виникла необхідність у пошуках фундаментальних педагогічних змін, які були представлені в Європі у вигляді створення ідеї полікультурної освіти, що породжує інтерес до традицій національної педагогіки і перейняття кращого досвіду інших держав. Поява нових концепцій мистецької освіти відбувалася на основі використання генетичних зв'язків з попередніми баченнями, підходами й принципами [5, с. 13].

Новим підходом у дослідженні мистецької парадигми освіти та специфіки підготовки фахівців в окресленій галузі вважається *синергетичний*. Загалом

синергетика розкриває механізм створення цілісної системи, її перетворення та особливості розвитку через єдність її складових. Система вищої освіти є однією із частин загальної освітньої системи, у якій останнім часом спостерігаємо кардинальні зміни, тому й переоцінюються методологічні підходи до аналізу системи вищої освіти. Тому завдяки синергетиці стало можливим вивчення системи освіти як об'єкта, який формується і прямує до реалізації ідеї безперервної освіти [7, с. 15].

Тому синергетичний підхід в мистецькій педагогіці дозволяє вивчати особливості становлення фахової компетентності виконавців, майбутніх педагогів через призму фундаментального цілісного процесу, що, в свою чергу, дає можливість розв'язувати різні завдання мистецького, навчального, виховного спектра, орієнтуючись на особистість студента як цілісну проблему. У зв'язку з цим багато науковців уживають термін «цілісний педагогічний процес» (А. Макаренко, М. Блонський, С. Шацький, В. Сухомлинський, Г. Костюк, В. Сластьонін та інші).

Особливе місце у контексті синергетичного підходу відводиться взаємодії викладача і студента, що реалізується через педагогічний вплив, активізацію мотиваційної сфери здобувача освіти, педагогічне спілкування, що впливає на розв'язання цілої низки завдань освітнього спрямування.

На переконання Г. Ніколаї, синергетичний підхід у мистецькій галузі актуалізував уведення в науковий апарат нових понять: відкритість, нестійкість, нелінійність, нестабільність, що відкриває доступ до розширення меж синергетики завдяки новим зовнішнім впливам – євроінтеграційним процесам загалом та становлення мистецької галузі зокрема [5, с. 5]. Постійне існування внутрішніх суперечностей у системі мистецької освіти й пошуки єдності між музично-педагогічною, мистецькою, музичною складовими стають джерелом розвитку й удосконалення.

Продовженням синергетичного підходу в мистецькій освіті можна назвати *холізм* (від грецьк. *holos* – цілий, цілісний), який є інтегрованим підходом у сучасній вищій школі, спрямований на розгляд навчальної системи як сукупності матеріальних компонентів та структур. Попри притаманну рефлексію, цей підхід переважно зводиться до структуралізму і виявляється в межах філософії освіти.

Тож холістичне навчання, або холістична освіта, у мистецькій сфері є концепцією освітнього процесу, що ґрунтується на цілісному сприйнятті особистістю різної інформації шляхом поєднання емоційного, фізичного, естетичного, духовного та інших джерел сприйняття навчального матеріалу. Відповідно і студент характеризується як цілісна особистість, здатна гармонійно поєднувати вищезазначені джерела сприйняття нової інформації під час навчання у закладі вищої освіти.

Одним із найважливіших підходів у сучасних закладах вищої освіти мистецького спрямування, зокрема й у підготовці виконавців-духовиків, вважаємо *аксіологічний*, який став перспективним напрямом у розумінні цінностей і вивів на перше місце найвищу цінність – особистість здобувача освіти.

Оскільки аксіологія – це вчення про ціннісну проблематику, яке почало широко вживатися на початку ХХ століття завдяки напрацюванням П. Лапі та Е. Гертмана, котрі ознаменували цим терміном окремий розділ філософії. Згідно з їхнім науковим визначенням, аксіологія розглядає «значущість» як самостійне поняття, яке значно відрізняється від «існування» і визначає критерій істини у пізнанні.

Головне завдання аксіології полягає у тлумаченні поняття «цінність», яке є

багатограним та поліфункціональним, тому використання аксіологічного підходу в педагогічній діяльності зводиться до переосмислення взаємодії між викладачем і студентом, зміні акцентів із традиційного розуміння знань, умінь і навичок на комплексне формування ціннісних орієнтирів та вироблення потреби в студента їх набувати [10, с. 30].

З позицій аксіологічного підходу виникає потреба в поглибленні фахової підготовки виконавців-духовиків, адже їхня професійна діяльність базується на опрацюванні музичних творів, пошуку їх смислу, ідейності, розумінні виражальних засобів, а також формуванні інтерпретаційних умінь та власного бачення й сприйняття кожного твору.

Слушно зазначає О. Щолокова [10, с. 32] стосовно розгляду ціннісних орієнтацій у мистецькій освіті, які виступають центральною ланкою фахових знань, основним призначенням яких є набуття педагогічної майстерності. Отож, залежно від рівня сформованості ціннісної свідомості майбутнього виконавця-духовика, визначається й подальша виконавська й педагогічна діяльність, мотиваційна сфера художньо-культурного розвитку.

На думку науковиці, мистецькі цінності – це феномени, які скеровують виконавську, навчальну та наукову роботу студентів. Дослідниця пропонує трактувати мистецькі цінності у музично-педагогічній та мистецькій освіті за такими напрямками, як: основа для фахової педагогічної освіти, підґрунтя для мистецької освіти, загальнолюдські й національні цінності [10, с. 32].

У межах мистецької освіти надзвичайно важливо скеровувати студентів до постійного вдосконалення, досягнення вищих і кращих професійних результатів як виконавця, так і педагога. Тому *акмеологічний* підхід можна вважати одним із базових для особистісного розвитку й зростання майбутнього виконавця-духовика аж до рівня професіонала. Багато науковців, прихильників і розробників акмеологічного підходу (В. Вакулєнко, Н. Кузьміна, Н. Гузій, А. Козир, Г. Падалка, О. Щолокова та інші), розробили ґрунтовні положення, згідно з якими мистецтво виступає основою індивідуального вдосконалення виконавця, а поняття «особистість» і «професіоналізм» нерозривно пов'язані між собою.

Сутність акмеологічного підходу в підготовці майбутніх виконавців-духовиків у закладах вищої освіти полягає в тому, що студент є суб'єктом, котрого готують до професійної діяльності в цілісному аспекті, поєднуючи його індивідуальні, особистісні характеристики, діяльнісні мотиви в одне ціле з метою досягнення вершин фахової майстерності. Майбутній фахівець мистецької галузі – це людина, котра мислить професійно, креативно, готова до самовдосконалення й самореалізації, до продуктивної фахової діяльності, це насамперед суб'єкт освітнього процесу, активний та самостійний, відкритий до співпраці, критичного мислення тощо.

Фахова підготовка виконавців-духовиків безумовно буде ефективною і цілеспрямованою за умов дотримання загальнодидактичних (науковості; безперервності і наступності; систематичності і послідовності; доступності і наочності; зв'язку теорії з практикою; міжпредметних зв'язків; поєднання різних форм і методів навчання; наочності) та спеціальних принципів.

Особливістю набуття виконавської компетентності музикантами-духовиками у закладах вищої освіти можна вважати виокремлення наступних спеціальних принципів, які допомагають розкрити підходи та засоби формування професійної майстерності:

принцип інтеграції; принцип активізації креативно-діяльній сфери; принцип гуманістичного спрямування.

Сутність принципу гуманістичної спрямованості у формуванні фахової компетентності виконавців-духовиків полягає у самому розумінні майбутніми спеціалістами значення їхньої професійної діяльності як вагової і невід'ємної складової музичної освіти, її спрямованості на національний мистецький потенціал, усвідомлення цінності музики як виду мистецтва. Крім того, у межах гуманістичного принципу навчання в закладах вищої освіти особлива увага відводиться студентам, визначенню їхніх індивідуальних здібностей та потреб, врахуванню музичного й виконавського досвіду тощо. Тому під час навчання викладачі намагаються узгоджувати навчально-виховні питання зі здобувачами освіти, керуючись педагогічною позицією, яка відповідає гуманістичним ідеям; брати до уваги світоглядні орієнтації своїх вихованців.

На думку Г. Падалки, гуманізація у системі мистецької освіти є стрижнем, адже саме завдяки цьому можна передбачити реалізацію виховної спрямованості музичного мистецтва. Тому акцентуація на формуванні ціннісних переконань і духовно багатой особистості майбутнього фахівця повинна неодмінно бути основою особистісно-професійного зростання виконавця-духовика.

О. Ростовський вважає, що гуманістична спрямованість у мистецькій освіті – це головний критерій ефективності навчання і підготовки майбутніх спеціалістів. Гуманізація музично-педагогічної сфери базується на розвитку художньо-образного мислення і сприйнятті дійсності, набутті емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва [10, с. 32].

Оскільки українська вища школа стала частина європейського освітнього простору, то виникає необхідність послуговуватися принципом інтеграції під час навчання майбутніх виконавців та педагогів. Зазначений принцип є виявом морально-світоглядного пізнання дійсності через поєднання, запозичення у педагогічну діяльність досвіду інших країн та закладів освіти з метою формування системи духовних цінностей, що стають надбанням кожного суб'єкта освітнього процесу.

Принцип активізації креативно-діяльній сфери для розвитку фахової компетентності виконавців-духовиків має важливе значення і характеризується інноваційністю освітнього процесу, оскільки реалізується через упровадження новітніх форм, методів і засобів навчання, які спрямовані не тільки на розвиток інтелектуальних здібностей, а й на вияв творчої діяльності майбутніх виконавців-духовиків, звернення уваги на індивідуально-креативні вміння, залучення до дослідно-експериментальної роботи, відкриття нового, створення творчих проєктів тощо.

Завдяки активізації креативно-діяльній сфери фахової компетентності виконавців-духовиків, на наше переконання, вдається оптимізувати співпрацю викладачів та здобувачів освіти, отримати високі результати професійного зростання, опанувати нестандартні технології навчання й уміння оригінально розв'язувати педагогічні та виконавські проблеми, а також ефективно набувати необхідні фахові компетенції, вдаватися до самоаналізу та самовдосконалення власної професійної діяльності.

Перспективу подальших досліджень вбачаємо у виокремленні педагогічних умов, необхідних для формування професійної компетентності виконавця-духовика, адже тільки комплексне наукове вивчення основних складових фахової підготовки зможе забезпечити якісне та ефективне навчання у сучасних закладах вищої освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аносов І. П. Антропологізм як чинник гуманізації освіти (теоретико-концептуальні основи): автореф. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.01. К., 2004. 44 с.
2. Дубасенюк О. А. Креативний підхід до професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів. *Креативна педагогіка*. 2011. № 4. С. 23–28.
3. Зязюн І. А. Естетичні засади розвитку особисті. *Мистецтво у розвитку особистості*: монографія / за ред. І. А. Зязюна. Чернівці: Зелена Буковина, 2006. С. 14–36.
4. Кондрашова Л. В. Профессиональное становление студентов в условиях креативного подхода к организации образовательного процесса высшей педагогической школы. *Професійне становлення особистості: проблеми і перспективи*: матеріали V Міжнарод. наук.-практ. конф. Хмельницький, ХНУ, 2009. С. 101–105.
5. Ніколаї Г. Ю. Методологічні пошуки у сфері мистецької освіти. *Актуальні питання мистецької освіти та виховання*. 2013. Вип. 1. С. 3–17.
6. Сисоєва С. О. Педагогічна творчість учителя: визначення, теоретична модель, функції підготовки. *Педагогіка і психологія*. 1998. № 2. С. 161–172.
7. Слостенин В. А. Педагогическая деятельность как творческий процесс. *Педагогическое образование и наука*. 2005. № 1. С. 25–34.
8. Стрельников В. Сучасні технології навчання у вищій школі: модульний посібник для слухачів авторських курсів підвищення кваліфікації викладачів МПК ПУЕТ. Полтава: ПУЕТ, 2013. 309 с.
9. Щербініна О. М. Сучасні тенденції розвитку професійної музичної освіти. *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя. Психолого-педагогічні науки*. 2015. № 1. С. 70–72.
10. Щолокова О. П. Художньо-аксіологічний напрям мистецької освіти. *Збірник матеріалів наукових доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасні проблеми виконавської підготовки викладачів мистецьких дисциплін: Наукове видання»*. Херсон, 2016. С. 30–35.

REFERENCES

1. Anosov, I. P. (2004). Antropolohizm iak chynnyk humanizatsii osvity (teoretyko-kontseptualni osnovy). *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].
2. Dubaseniuk, O. A. (2011). Kreatyvnyi pidhid do profesiino-pedahohichnoi pidhotovky maibutnih uchyteliv. *Kreatyvna pedahohika*, 4, 23–28 [in Ukrainian].
3. Ziazium, I. A. (2006). Estetychni zasady rozvytku osobystosti. *Mystetstvo u rozvytku osobystosti*. I. A. Ziazium (Ed.). Chernivtsi: Zelena Bukovyna [in Ukrainian].
4. Kondrashova, L. V. (2009). Profesionalnoie stanovlieniie studentov v usloviiah kreativnoho podhoda k organizatsii obrazovatielnogo protsessa vysshei pedagogicheskoi shkoly. *Profesiine stanovlennia osobystosti: problemy i perspektivy*: proceedings of the V Scientific and Practical Conference. Khmelnytskyi: HNU, 101–105 [in Ukrainian].
5. Nikolaii, H. Iu. (2013). Metodolohichni poshuky u sferi mystetskoi osvity. *Aktualni pytannia mystetskoi osvity i vyhovannia, issue 1*, 3–17 [in Ukrainian].
6. Sysoieva, S. O. (1998). Pedahohichna tvorchist uchytelia: vyznachennia, teoretychna model, funktsiii pidhotovky. *Pedahohika i psyholohiia*, 2, 161–172 [in Ukrainian].
7. Slastienin, V. A. (2005). Pedagogicheskai dieiatelnost kak tvorcheskii protses. *Pedagogicheskoe obrazovaniie i nauka*, 1, 25–34 [in Russian].
8. Strelnikov, V. (2013). Suchasni tehnolohiii navchannia u vyschii shkoli. Poltava: PUET [in Ukrainian].
9. Scherbinina, O. M. (2015). Suchasni tendentsiii rozvytku profesiinoii muzychnoi osvity. *Naukovi zapysky Nizhynskoho derzhavniyh universytetu. Psyholoho-pedahohichni nauky*, 1, 70–72 [in Ukrainian].
10. Scholokova, O. P. (2016). Hudozhnio-aksoilohichnyi napriam mystetskoi osvity. *Zbirnyk materialiv naukovykh dopovidei Vseukraiinskoi naukovo-praktychnoi konferentsii "Suchasni problemy vykonavskoi pidhotovky vykladachiv mystetskykh dystsyplyn: Naukove vydannia"*. Kherson, 30–35 [in Ukrainian].